

Appeltilladelser i civile sager

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Af sekretariatschef Hanne Kjærulff

Indholdsfortegnelse

1	INTRODUKTION	4
1.1	Kriterier for at meddele appeltilladelser i civile sager	5
1.1.1	Principiel-kriteriet.....	5
1.1.2	Kriteriet særlige grunde.....	6
1.1.3	Andre kriterier.....	6
2	2. INSTANSBEVILLINGER TIL APPEL TIL LANDSRETTEEN I CIVILE SAGER	7
2.1	Anke	7
2.1.1	Anke af domme efter retsplejelovens § 368, stk. 2, jf. 1, 2. pkt.....	7
2.1.2	Anke af domme i dødsboskiftesager efter dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt. 9	9
2.1.3	Anke af domme om tvangsanbringelse efter servicelovens § 171.....	10
2.2	Kære	10
2.2.1	Kære af afgørelser om sagsomkostninger og salær efter retsplejelovens § 389, stk. 2-4, og § 391, stk. 1 og 2 10	10
2.2.2	Kære af afgørelser om retsplejemæssige spørgsmål efter retsplejelovens § 389 a.....	12
2.2.3	Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger efter retsplejelovens § 392 a, stk. 2 og 3.....	13
2.2.4	Kære af byrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, jf. kap. 37.....	13
2.2.5	Kære af afgørelser om udlæg efter retsplejelovens § 584, stk. 2 og 3.....	14
2.2.6	Kære af fogedrettens afgørelser om sagsomkostninger og salær efter retsplejelovens § 584 a.....	15
2.2.7	Kære af skifterettens afgørelser i dødsboskiftesager efter dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. reglerne i retsplejeloven om kære.....	16
2.2.8	Kære af skifterettens afgørelser om sagsomkostninger i konkursretlige sager efter konkurslovens § 248, stk. 2, 2. pkt., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2.....	16
2.3	Delafgørelser	16
2.3.1	Anke.....	17
2.3.1.1	Anke af byrettens deldom efter retsplejelovens § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3.....	17
2.3.2	Kære.....	17
2.3.2.1	Kære af byrettens delafgørelse efter retsplejelovens § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3.....	17
2.3.2.2	Kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelse efter retsplejelovens § 392 a, stk.1 og 3, jf. § 253, stk. 4 17	17
3	3. INSTANSBEVILLINGER TIL APPEL TIL HØJESTERET I CIVILE SAGER	18
3.1	Anke	18
3.1.1	Anke af domme efter retsplejelovens § 371.....	18
3.1.2	Særskilt anke af afgørelser om sagsomkostninger efter retsplejelovens § 368, stk. 8, jf. § 371.....	18
3.1.3	Anke af domme om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 2.....	19
3.1.4	Anke af domme om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 2.....	19
3.1.5	Anke af domme i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 371.....	20
3.1.6	Anke af domme i konkursretlige sager efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2.....	20

3.2	Kære	20
3.2.1	Kære af landsrettens afvisning af en anke som for sent indgivet efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.....	20
3.2.2	Kære af landsrettens domme som ankeinstans om afvisning af en sag, fordi den ikke er indbragt for rette domstol mv., efter retsplejelovens § 391, stk. 3, 2.-5. pkt.	20
3.2.3	Kære af landsrettens domme om at afvise at behandle en sag efter retsplejelovens § 391, stk. 4.....	21
3.2.4	Kære af landsrettens kendelser og beslutninger, der er truffet af en landsret som 1. og 2. instans efter retsplejelovens § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt. og stk. 4.....	21
3.2.5	Kære af landsrettens afvisning af anke som for sent indgivet i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 1, 3. pkt., jf. § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.....	22
3.2.6	Kære af landsrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, jf. kapitel 37.....	22
3.2.7	Kære af landsrettens afgørelser i fogedsager efter retsplejelovens § 585.....	23
3.2.8	Kære af landsrettens afvisning af en kære som for sent indgivet efter retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.....	23
3.2.9	Kære af landsrettens kendelser og beslutninger i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. § 392, stk. 3-5.....	23
3.2.10	Kære af landsrettens afgørelser i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3-5	23
3.3	Begrænset bevilling	24
3.4	Delafgørelser	24
3.4.1	Anke.....	25
3.4.1.1	Anke af landsrettens deldomme efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. stk. 3.....	25
3.4.2	Kære.....	25
3.4.2.1	Kære af landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af retten som 1. instans, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1 og 4, jf. stk. § 253, stk. 4.....	25
3.4.2.2	Kære af landsrettens delafgørelse i en sag, der behandles af retten som 2. instans, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt. og stk. 4, jf. § 253, stk. 4.....	25
4	SKEMATISK OVERSIGT OVER HJEMLER FOR APPELTILLADELSER	27
5	SAGSBEHANDLING	30
5.1	Forberedelse af nævnsbehandlingen.....	30
5.2	Nævnsbehandling.....	31
5.3	Afgørelse.....	31
5.4	Aktindsigt.....	32
5.5	Statistik.....	32

Appeltilladelser i civile sager

Af sekretariatschef Hanne Kjærulff

1 Introduktion

Siden Procesbevillingsnævnets oprettelse i 1996 er der sket en udvikling over tid i omfanget og indholdet af de regler i retsplejeloven og andre love, der regulerer appeladgangen – både i civile sager og straffesager - og dermed også nævnets kompetence. Nævnet har desuden siden 2007 haft kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces.¹ Ansøgninger om appeltilladelser bliver behandlet i nævnets afdeling for appeltilladelser, og klager over afslag på fri proces bliver behandlet i nævnets afdeling for fri proces.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af 5 medlemmer, nemlig en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret, og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse.² Nævnet træffer afgørelse i alle sager med bistand fra nævnets sekretariat.³

I det følgende bliver der givet et overblik over, hvilke sager der kræver procesbevilling til landsretten og til Højesteret i civile sager. Dette sker med udgangspunkt i de regler, der er gældende med virkning pr. 1. juli 2014.⁴ Se herom afsnit 1-4. Afsnit 5 indeholder en orientering om forskellige forhold af betydning for sagsbehandlingen i Procesbevillingsnævnet.

Siden domstolsreformen i 2007 er Procesbevillingsnævnet blevet en mere central aktør i retssystemet. For civile sager har det betydet, at alle sager som udgangspunkt skal starte i byretten, og for langt den overvejende dels vedkommende kun kan blive behandlet i Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Ved lovændringer i 2014 er der indført yderligere regler om appelbegrænsning i civile sager særligt vedrørende adgangen til appel fra byretten til landsretten. De væsentligste ændringer i appeladgangen fra byret til landsret er, at appelgrænsen hæves fra 10.000 kr. til 20.000 kr., at adgangen til at anke sager om tvangsanbringelse af børn begrænses, og at adgangen til at kære kendelser og beslutninger, der afsiges under

¹ Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven. Loven trådte i kraft den 1. januar 1996. Nævnets opgaver er at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager. Før 1996 var det Justitsministeriet, der varetog denne opgave. Med virkning fra 1. januar 2007 fik Procesbevillingsnævnet desuden tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces, jf. lov nr. 554 af 24. maj 2005 om ændring af retsplejeloven mv. Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i retsplejelovens kapitel 1 a. I medfør af § 25 har nævnet fastsat en forretningsorden med nærmere bestemmelser om nævnets virksomhed, jf. senest bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Nævnet udgiver årligt en beretning om sin virksomhed. Se også nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, der nærmere omtaler Procesbevillingsnævnets oprettelse, opgaver og organisation.

² Reglerne om udpegning af nævnsmedlemmer i begge nævnets afdelinger er reguleret i retsplejelovens § 23. Nævnets afdeling for fri proces består i øvrigt af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

³ Sekretariatets virke er reguleret i retsplejelovens § 26, stk. 2, og nævnets forretningsorden.

⁴ Reglerne om appelbegrænsning er senest blevet ændret ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven mv. Loven trådte i kraft den 1. juli 2014 og finder anvendelse på afgørelser, der træffes af retten efter lovens ikrafttræden. Forarbejderne til loven er lovforslag nr. L 178 med bemærkninger og forslagene fra det af Justitsministeriet i 2012 nedsatte udvalg, Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene, som i juli 2013 afgav to delnotater – om appel i civile sager og sagstilgangen til Højesteret – og i december 2013 en samlet rapport om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene. Udvalgets forslag om sagstilgangen til Højesteret er gennemført ved lov nr. 84 af 28. januar 2014, som trådte i kraft den 1. februar 2014.

hovedforhandlingen, begrænses. Derudover sker der en omlægning af kompetencen til at meddele appeltilladelser til landsretten og Højesteret vedrørende såkaldte delafgørelser.

Udover at sikre en bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene skal lovændringerne bidrage til at sikre Højesterets mulighed for at koncentrere sit arbejde om kerneopgaven for landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelse om spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller om andre spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

1.1 Kriterier for at meddele appeltilladelser i civile sager

I alle sager om appeltilladelse til Højesteret i civile sager er betingelserne for at meddele bevilling, at principiel-kriteriet er opfyldt. Se herom nærmere nedenfor i afsnit 1.1.1. og afsnit 3. Dog kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens afvisning efter § 368 a af en ankesag, såfremt der foreligger "særlige grunde", jf. § 391, stk. 4. Se herom nærmere afsnit 3.2.3. Se desuden nedenfor om delafgørelser i afsnit 1.1.2., 2.3. og 3.4., hvor kriteriet er "særlige grunde". Ved anke af byrettens dom til landsretten gælder både principiel-kriteriet og kriteriet særlige grunde, jf. nedenfor afsnit 2.1.1-2.1.3. I øvrigt gælder for appel af alle øvrige afgørelser fra byret til landsret, at (alene) kriteriet "særlige grunde" er opfyldt. Se herom nærmere nedenfor i afsnit 1.1.2. og afsnit 2.2. Der gælder dog et særligt kriterium for kære af byrettens kendelser og beslutninger om retsplejemæssige spørgsmål i medfør af § 389 a. Se herom nærmere afsnit 1.1.3. og afsnit 2.2.2. Desuden gælder principiel-kriteriet for kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsretten. Se herom nærmere afsnit 2.2.3.

1.1.1 Principiel-kriteriet

En sag er principiel, hvis den kan tænkes at få betydning for andre. Det beror på en konkret vurdering af den enkelte sag, om denne kan siges at være principiel. For ankesager er det afgørende, at "sagen er af principiel karakter". For kæresager er det afgørende, at "kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter".⁵

Kriteriet "principiel karakter" omfatter eksempelvis sager, der rejser hidtil uafklarede lovforklaringsspørgsmål og sager, hvor afgørelsen vil kunne tjene som præjudikat ved senere tilfælde. Uden for falder således f.eks. sager, hvis afgørelse hovedsageligt beror på en konkret bevismæssig vurdering.

Sager af principiel karakter kan desuden være tilfælde, hvor der skønnes behov for af landsretterne eller Højesteret at få fastlagt eller afstukket en praksis på området eller – efter en vis periode – at få afklaret, om en bestående retstilstand, udmålingspraksis mv. bør ændres eller justeres.

En sag er ikke principiel, blot fordi nævnet bedømmer, at en afgørelse vil kunne få et andet resultat i landsretten eller Højesteret. Alligevel kan resultatet i visse tilfælde indgå i den samlede bedømmelse af, om der er grundlag for at give bevilling.

Helt generelt gælder om 2. instansbevillinger om appel til landsretten, at kravene til sagens principielle karakter ikke er de samme som i sager om 3. instansbevilling om appel til Højesteret,

⁵ Om principiel-kriteriet se endvidere omtalen af Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning 2011, side 17, Marianne Højgaard Pedersen i Juristen nr. 2, 2009, side 35 ff, Erik Werlauff i Juristen nr. 8, 2003, side 303 ff, og Dybdahl og Kardel i Procesbevillinger, 1. udgave, 1998, side 42 ff. og side 96 ff.

idet principiel-kriteriet er videre i sager om 2. instansbevilling. Det er således meget muligt, at der i en sag kan være grundlag for at meddele 2. instansbevilling, men hvor man afslår efterfølgende at meddele 3. instansbevilling, idet sagens problem ikke har en så stor rækkevidde, at det er nødvendigt med en højesteretsafgørelse.

1.1.2 Kriteriet særlige grunde

Kriteriet "særlige grunde" beror på en meget konkret vurdering af den enkelte sag. I bedømmelsen indgår, om sagens problem har en sådan karakter og kvalitet, at der bør gives appeltilladelse. Heroverfor står i sager om 2. instansbevilling sager af en karakter, hvor behandling i én instans ofte må anses for tilstrækkelig. Kriteriet særlige grunde skal imidlertid ikke afgrænses alene ud fra sagernes karakter og kvalitet, og der bliver derfor også foretaget en vurdering af, om rettens afgørelse er af tvivlsom rigtighed, og om der derfor samlet set er grundlag for at meddele appeltilladelse. I den samlede vurdering kan også indgå, om der har fundet en u hensigtsmæssig sagsbehandling sted i retten.⁶

Kriteriet "særlige grunde" bliver anvendt som betingelse for appeltilladelse både ved appel efter de almindelige regler og ved tilladelse efter reglerne om delafgørelser.

Kriteriet "særlige grunde" skal imidlertid forstås lidt anderledes, når der er tale om såkaldte delafgørelser.

Med virkning fra 1. juli 2014⁷ er reglerne i retsplejeloven således ændret, så det ikke længere er den overordnede ret, der skal meddele appeltilladelse efter reglerne i retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. stk. 3., og andre regler herom, hvis der er tale om en delafgørelse. Fremover er det således Procesbevillingsnævnet, der i alle tilfælde har kompetencen til at meddele tilladelse til appel, når der efter reglerne i retsplejelovens § 253 er tale om en delafgørelse. Hvis delafgørelsen kan fuldbyrdes, kræves dog ingen tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Baggrunden for lovændringen er, at der var behov for en regelforenkling og at sikre et enstrengt system.

Reglerne om appeltilladelse vedrørende delafgørelser findes nu i § 253, stk.4, jf. stk. 3, og særskilt også i § 392, stk. 1, i stk. 3, 3. pkt., og i § 392 a, stk. 1, der alle henviser til reglerne i § 253 og § 253, stk. 4. Det er i bestemmelserne udtrykkeligt anført, at delafgørelsen kan appelleres til den overordnede ret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes, eller Procesbevillingsnævnet har meddelt tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger "særlige grunde". Det er forudsat, at den hidtil gældende højesteretspraksis for at opnå tilladelse, hvorefter kriteriet var, at der forelå "særlige grunde", forudsættes videreført af Procesbevillingsnævnet. Grundlaget for at tage endelig stilling for appelinstanten skal være tilstrækkeligt oplyst, og der lægges navnlig vægt på den procesøkonomiske besparelse, der vil være forbundet med at afgøre spørgsmålet særskilt. I øvrigt er den hidtidige praksis gældende for, hvilke afgørelser der er delafgørelser.

Se om delafgørelser nærmere nedenfor afsnit 2.3. og 3.4.

1.1.3 Andre kriterier

Med virkning ligeledes fra 1. juli 2014 vil kendelser og beslutninger, der afsiges af byretten under en hovedforhandling eller under dennes forberedelse, fremover ikke kunne kæres frit. Der er dog

⁶ Se om kriteriet særlige grunde Dybdahl og Kardel i Procesbevillinger, 1. udgave, 1998, side 96 ff.

⁷ Jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 og bemærkninger til lovforslag L 178.

mulighed for at få Procesbevillingsnævnets tilladelse til at indbringe visse kendelser og beslutninger afsagt under sagens forberedelse eller hovedforhandlingen for landsretten, jf. retsplejelovens § 389 a.

Kriteriet for at meddele apeltilladelse er, at kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Se herom også afsnit 2.2.2.

2 2. instansbevillinger til appel til landsretten i civile sager

Dette afsnit angår apeltilladelse til landsretten i alle typer civile sager. Afsnit 2.1. angår anke, afsnit 2.2. kære og afsnit 2.3. delafgørelser.

2.1 Anke

2.1.1 Anke af domme efter retsplejelovens § 368, stk. 2, jf. 1, 2. pkt.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke byrettens dom, hvis sagen angår krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt.

Omfattet af ankebegrænsningsreglen i § 368, stk. 1, 2. pkt., er de fleste typer almindelige civile sager afgjort i byretten, ligesom skifterettens afgørelser i sager omfattet af ægtefælleskifteloven og dødsboskiftesager (se afsnit 2.1.2.) er omfattet. Ligeledes er domme afsagt af boligretten omfattet.⁸

Sager om disciplinære sanktioner er omfattet af ankebegrænsningsreglen. Det kan være sager som Advokatnævnets idømmelse af disciplinærbøde.⁹

Omfattet er endvidere særskilt anke i den borgerlige retsplejes former af civile krav, som er pådømt i straffesager i medfør af § 996.¹⁰

Uden for bestemmelsens område er sager uden økonomisk værdi som eksempelvis visse anerkendelsessøgsmål. Efter en konkret vurdering og afhængig af udformning af stævning og anførte anbringender betyder det, at eksempelvis et anerkendelsessøgsmål om, hvorvidt en påtænkt handlemåde er lovlig, eller hvorvidt en myndighedsafgørelse er ugyldig, vil kunne ankes

⁸ Se U 1992.86 H, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse, og hvor Højesteret fastslog, at ankebegrænsningsreglen i § 368, stk. 1, finder anvendelse på boligretssager, jf. lejelovens § 113, stk. 1, der henviser til retsplejelovens regler.

⁹ Se U 2010.423 H. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse og udtalte bl.a., at sagen angik et krav, som havde en økonomisk værdi svarende til disciplinærbodens størrelse. En sådan bøde var ikke en straf for et strafbart forhold, og det forhold, at privat påtalte straffesager ikke kunne anses for omfattet af ankebegrænsningen i retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt., kunne derfor ikke føre til, at sager om disciplinærbøder var undtaget fra ankebegrænsningen. Højesteret bemærkede supplerende, at det må være en konsekvens af afgørelsen, at også en irrettesættelse, der er en mildere disciplinær sanktion end bøde, anses for omfattet. Højesteret har i en utrykt dom af 25. juni 2003 (sag 141/03) i en sag mellem et taxibestillingskontor og en vognmand tilsvarende statueret, at en disciplinærbod på 1.500 kr. var omfattet af ankebegrænsningen i § 368, stk. 1, 2. pkt.

¹⁰ Se eksempelvis FED 1997.650 V, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse, og hvor landsretten fastslog, at særskilt anke af et erstatningskrav med en økonomisk værdi på højst 10.000 kr. krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse.

uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. At en sag er anlagt som anerkendelsessøgsmål, er dog ikke i sig selv til hinder for, at sagsgenstanden vil kunne gøres op i penge og således være omfattet af ankebegrænsningsreglen.¹¹

Sager om erstatning i anledning af strafferetlige forfølgning efter retsplejelovens kapitel 93 a behandles som hovedregel i strafferetsplejens former, jf. § 1018 f, stk. 3, 1. pkt., og er derfor ikke undergivet 20.000 kr. reglen.¹²

Tilsvarende kan domme i private straffesager, injuriersager, der er behandlet i den borgerlige retsplejes former, jf. § 989, ankes uden tilladelse.¹³

Efter ordlyden af § 368, stk. 1, 2. pkt., er det værdien af påstanden for landsretten, der er afgørende for, om anke kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.¹⁴ Dette skal forstås således, at værdikriteriet skal anvendes på forskellen mellem appellants påstand i ankestævningen og byretsdommens konklusion.

Hvis eksempelvis situationen er, at en sagsøger i byretten har nedlagt en påstand på 30.000 kr., at sagsøger ved byrettens dom får medhold for et beløb på 10.000 kr., og at sagsøger herefter ønsker at anke sagen og få medhold for det fulde beløb, så er forskellen mellem ankestævningen og byretsdommens konklusion et beløb på 20.000 kr., og anke vil derfor kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt.

Sagens værdi i forhold til 20.000 kr. reglen beregnes efter principperne i retsplejelovens § 401, der er placeret i kapitel 39 om småsagsprocessen.¹⁵ Det betyder bl.a., at renter og sagsomkostninger ikke tages i betragtning ved opgørelsen af sagens værdi. Dette gælder kun renter, der indtales i forbindelse med hovedfordringen. Renter, der påstås af en fordring eller en del af en fordring, der ikke indtales under sagen, skal således medregnes ved opgørelsen af sagens værdi.

Værdien af flere parters krav skal i almindelighed ikke lægges sammen ved opgørelsen af sagens værdi. Der skal imidlertid sondres i forhold til de faktiske omstændigheder og reglerne om subjektiv

¹¹ Se eksempelvis U 2002.132 H, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse i en lejeretlig sag, og hvor Højesteret fastslog, at anke krævede tilladelse, da sagen – uanset de nedlagte anerkendelses- og hjemvisningspåstande – havde en økonomisk værdi, der ikke oversteg 10.000 kr. (dissens vedrørende opgørelse af værdiens størrelse). Se også eksempelvis U 2000.1644 Ø, FED 2002.1739 Ø (dissens) og Østre Landsrets dom af 20. december 2013 (sag B-3706-13). I sidstnævnte sag, der angik et anerkendelsessøgsmål vedrørende en tinglyst forkøbsret til nogle jorder, fastslog landsretten, at sagens værdi kunne opgøres til 0 kr., og at anke derfor kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

¹² Se eksempelvis U 1998.972 V.

¹³ I U 2003.2044 H skete anke fra byretten til landsretten uden tilladelse. Se eksempelvis også U 1992.646 V og U 2005.2997/1 V, som begge vedrørte private straffesager med idømmelse af bøde og erstatning (i den første sag tillige mortifikation), og hvor landsretten fastslår, at anke i private straffesager kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, da § 368 ikke omtaler private straffesager, og at det ikke fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at begrebet ”økonomisk værdi” også finder anvendelse på sager, hvori der er idømt bødestraf. Sidstnævnte afgørelse tilføjer, at det desuden ikke kan tillægges betydning, om sagen kunne have været anket, hvis den var blevet behandlet efter strafferetsplejens regler.

¹⁴ Se U 1992.86 H, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse, og hvor Højesteret fastslog, at § 368, stk. 1, 2. pkt., efter sin ordlyd må forstås således, at det er den økonomiske værdi af påstanden for landsretten, der er afgørende for, om anke kun kan ske med tilladelse. Se også eksempelvis U 1999.478 V og U 2005.2995 V. I sidstnævnte sag blev en principal påstand under anke afskåret og sagen herefter afvist, da sagens værdi var under den dagældende 10.000 kr. grænse, og Procesbevillingsnævnets tilladelse ikke forelå. Se også U 2002.207/2 Ø, hvor en anke blev afvist, da sagen efter delvis betaling af hovedstolen angik et beløb under den dagældende 10.000 kr. grænse.

¹⁵ Se i øvrigt nærmere § 401 om ydelser, der skal betales et ubestemt eller bestemt antal gange (stk. 2) og om værdien af sager i henhold til lejelovgivningen (stk. 3). Reglen i § 401 afløser den hidtil gældende § 228. Der kan vedrørende beregning af sagens værdi også henvises til reglerne i retsafgiftsloven, eksempelvis § 3, stk. 3.

kumulation. Hvis flere krav er behandlet under én sag i 1. instans efter reglerne om oprindelig subjektiv kumulation, jf. retsplejelovens § 250, kræver det ikke tilladelse efter § 368, stk. 1, 2. pkt., at anke dommen vedrørende krav med en økonomisk værdi på højst 20.000 kr., såfremt kravene tilsammen har en værdi på et større beløb end 20.000 kr. Hvis derimod flere krav er anlagt ved indlevering af særskilte ankestævninger og behandlet i forbindelse med hinanden efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 254, så kræver anke Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis kravene hver har en økonomisk værdi på højst 20.000 kr.¹⁶

Hvis en sagsøger har tabt sagen i byretten, og sagsøgte samtidig har nedlagt påstand og fået medhold i et modkrav til selvstændig dom (ikke hvis blot modkrav til compensation) så må det nok antages, at denne påstand skal medregnes ved opgørelsen af sagens værdi, hvis sagsøgeren i det hele vil anke dommen. Hvis det derimod er således, at begge parter er blevet frifundet i en sådan situation, kan ingen af parterne bruge modpartens krav til at løfte en sag op over 20.000 kr. grænsen.

Hvis der under en anke nedlægges både en principal og en subsidiær påstand, er det som udgangspunkt værdien af partens principale påstand, der er udgangspunkt for beregning af den økonomiske værdi.

Hvis en indstævntes selvstændige påstand under en ankesag er under 20.000 kr. grænsen, kræver det ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse.¹⁷

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiell karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.1. og 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

2.1.2 Anke af domme i dødsboskiftesager efter dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke skifterettens domme i dødsboskiftesager, hvis sagen angår krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. reglerne i retsplejeloven om anke.

¹⁶ Se U 1997.835 H, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse, og hvor et fagforbund på vegne 10 malersvende havde anlagt én sag mod arbejdsgiver med et samlet krav på 132.000 kr., hvor kun 4 af kravene hver for sig var på mere end 10.000 kr., og hvor arbejdsgiver blev frifundet i byretten. Landsretten afviste anke for de 6 malersvende, hvis krav hver var under værdigrænsen. Højesteret udtalte, at det samlede krav var behandlet i byretten under én sag efter reglerne i retsplejeloven om subjektiv kumulation, og at bestemmelsen i § 368, stk. 1, 2. pkt., under disse omstændigheder ikke bør medføre, at kun de 4 malersvende, hvis krav oversteg værdigrænsen, kan anke uden tilladelse, hvorfor anke herefter ikke krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse (dissens). Se tilsvarende U 1997.1037/2 H, hvor Højesteret fastslog, at der ikke var krav om anketilladelse ved anke af to krav, der hver var under værdigrænsen og var blevet behandlet under én sag (dissens). Se derimod U 2005.3334 H, hvor Højesteret fastslog, at anke krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse i en lejesag med to krav, der hver især havde en værdi, der ikke oversteg den dagældende 10.000 kr. grænse, hvor sagerne var anlagt ved indlevering af særskilte stævninger, og hvor boligretten herefter efter retsplejelovens § 254 havde behandlet sagerne i forbindelse med hinanden. Se tilsvarende eksempelvis U 2001.693 V.

¹⁷ Se U 2002.1384 Ø, hvor appellanten hævdede en ankesag, hvor indstævntes selvstændige påstand vedrørte en økonomisk værdi på under den dagældende 10.000 kr. grænse, og hvor landsretten fastslog, at indstævntes påstand kunne tages under pådømmelse uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiell karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.1. og 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Om bestemmelsens anvendelsesområde se i øvrigt afsnit 2.1.1.

2.1.3 Anke af domme om tvangsanbringelse efter servicelovens § 171

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke byrettens dom om prøvelse af Ankestyrelsens afgørelser i sager om tvangsanbringelse af børn mv., jf. lov om social service § 171.¹⁸

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiell karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.1. og 1.1.2.

I vurderingen af, om der foreligger særlige grunde, kan det efter forarbejderne til servicelovens § 171 tilføjes, at det må bero på en konkret vurdering af den enkelte sag, men det forudsættes bl.a. at omfatte tilfælde, hvor byrettens afgørelse vurderes at være (åbenbart) forkert, eller hvor der i øvrigt er grund til at tro, at afgørelsen vil blive ændret af landsretten.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

2.2 Kære

2.2.1 Kære af afgørelser om sagsomkostninger og salær efter retsplejelovens § 389, stk. 2-4, og § 391, stk. 1 og 2

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære byrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2. Tilsvarende gælder bestemmelser om sagsomkostninger i byretsdomme, jf. § 391, stk. 1 og 2.

Kærebegrænsningsreglerne omfatter alle typer civile sager.¹⁹

Sagsomkostninger omfatter både rettens fastsættelse af sagsomkostninger forbundet med retsafgift, udgifter forbundet med syn og skøn samt udgifter til advokatbistand mv.²⁰

¹⁸ Jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 og bemærkninger til lovforslag i L 178.

¹⁹ Også eksempelvis sagsomkostningsafgørelser i injuriersager er omfattet af kærebegrænsningsreglerne, selvom anke af dommen kan ske uden tilladelse, se også afsnit 2.1.1. Kærebegrænsningsreglen omfatter dog ikke rettens afgørelse i medfør af retsplejelovens § 335 om at pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassen udgifter ved den fri proces, jf. U 1997.616 V.

²⁰ Se eksempelvis U 1999.1635 V (omkostninger til syn og skøn) og U 2006.2766/1 Ø og U 2010.396/1 V (retsafgift). Begge afgørelser skal i øvrigt ses i lyset af, at kære af de i sagerne nævnte hævdede sagsomkostninger vedrørende advokatbistand efter de dagældende regler og praksis i øvrigt kunne kæres frit, hvilket er ændret med de pr. 1. juli 2014 gældende regler om kærebegrænsning, der også omfatter hævdede sagsomkostninger.

Bestemmelsen i § 389, stk. 2, finder også anvendelse på sagsomkostninger i forbindelse med isoleret bevisoptagelse.²¹

Det er efter ordlyden af bestemmelserne byrettens fastsættelse af omkostningsbeløbet, der er afgørende for kæreadgangen, og ikke påstanden for landsretten.

De sagsomkostninger, der skal indgå i 20.000 kr. grænsen, er de sagsomkostninger, som den ene part er blevet dømt til at betale en anden part.²²

Selvom byrettens fastsættelse af sagsomkostninger omfatter flere udgiftsposter – f.eks. udgifter til retsafgift og udgifter til advokatbistand – og kæremålet kun angår en af udgiftsposterne, der er fastsat til højst 20.000 kr., så skal bestemmelserne i overensstemmelse med ordlyden forstås således, at der er fri adgang til kære, hvis det samlede omkostningsbeløb overstiger 20.000 kr., således at det er uden betydning, om kæremålet er begrundet i forhold, der kun angår en eller flere udgiftsposter, som ikke overstiger dette beløb.²³

I tilfælde af subjektiv kumulation opstår der de samme spørgsmål som omtalt ovenfor om anke af domme efter § 368, stk. 1, 2. pkt., jf. afsnit 2.1.1. Det må herefter antages, at hvis en sagsøger, der under én sag efter reglerne om oprindelig subjektiv kumulation, jf. retsplejelovens § 250, til to eller flere er blevet pålagt at betale sagsomkostninger, der i alt overstiger 20.000 kr., men som for hver af de sagsøgte er under 20.000 kr., kan sagsøger frit kære byrettens afgørelse til landsretten. Det samme må gælde, hvor der foreligger tilsvarende subjektiv kumulation efter § 250 på sagsøgersiden. Hvis der derimod er tale om en sagsomkostningsafgørelse vedrørende to eller flere enkeltsager, der er anlagt ved indlevering af særskilte ankestævninger og behandlet i forbindelse med hinanden efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 254, så må kære kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis de tilkendte sagsomkostningsbeløb hver har en økonomisk værdi på højst 20.000 kr.²⁴

Hvis retten har tilkendt en part sagsomkostninger både fra modparten og fra en adciteret, og hver omkostningsbeløb er under 20.000 kr., men samlet overstiger 20.000 kr., kan den part, som er blevet tilkendt sagsomkostninger, kun kære med Procesbevillingsnævnets kæretilladelse.²⁵

Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes for landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 2. pkt. og § 391, stk. 1, 2. pkt. Det er påstanden (vedrørende sagsomkostninger) fra den, som ønsker byrettens afgørelse om at ophæve sagsomkostningerne indbragt for landsretten, som er afgørende for, om der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Beslutning efter retsplejelovens § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kræver ligeledes Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389, stk. 3.

²¹ Se U 2009.2804 V.

²² Se Højesterets kendelse af 20. april 2009 (sag 429/2008) om den dagældende 10.000 kr. grænse i en sag, hvor sagsøgte havde udlagt 10.937 kr. til syn og skøn, og hvor byretten i forbindelse med afslutning af sagen bestemte, at sagsøgte skulle betale 8.000 kr. i sagsomkostninger til modparten, og at de sagsøgte endeligt skulle betale omkostningerne til syn og skøn med 10.937 kr. Højesteret stadfæstede landsrettens flertals afgørelse, hvorefter byrettens afgørelse vedrørte et beløb på 8.000 kr., hvorfor kære kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

²³ Se U 2011.1113 H, der angår den dagældende 10.000 kr. grænse. Se også Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41, med omtale af de to højesteretskendelser fra 2009 og 2011.

²⁴ Se U 1997.835 H, U 1997.1037 H og U 2005.3334 H, der alle angår den dagældende 10.000 kr. grænse vedrørende spørgsmålet om anke efter retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt., se også omtalen i afsnit 2.1.1.

²⁵ Se U 1996.1354 H, der angår den dagældende 10.000 kr. grænse.

Appelbegrænsningsreglen i § 389, stk. 3, vedrører alene salær og ikke tillige eventuel godtgørelse.²⁶

Appelgrænsen på 20.000 kr. vedrører salær inklusive moms.²⁷

Kriteriet for at meddele kæretiladelse vedrørende både sagsomkostninger og salær er, at særlige grunde taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Se også afsnit 2.2.6.-2.2.8. om fogedrettens og skifterettens omkostningsafgørelser.

2.2.2 Kære af afgørelser om retsplejemæssige spørgsmål efter retsplejelovens § 389 a

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. retsplejelovens § 389 a.

Kriteriet for at meddele kæretiladelse er, at kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Se herom også afsnit 1.1.3.

Omfattet af bestemmelsen vil efter forarbejderne eksempelvis være kendelser eller beslutninger, som går ud på, at sagen afvises eller hæves, om stedlig og saglig kompetence, habilitet og rette sagsøgte. Det vil imidlertid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om en afgørelse har en sådan karakter og betydning, at der er grund til, at kæresagen skal kunne afgøres af landsretten som 2. instans, og der derfor skal meddeles kæretiladelse. Det forudsættes desuden, at der udover en vurdering af afgørelsens karakter også foretages en vurdering af selve afgørelsen, herunder af resultatet.

Bestemmelsens anvendelsesområde har i praksis givet anledning til en række afgrænsningsspørgsmål.²⁸

²⁶ Jf. Højesterets kendelse af 2. juli 2015 (sag 87/2015). I sagen havde byretten fastsat salær til en beskikket advokat på 15.000 kr. plus moms samt 7.520,43 i godtgørelse til dækning af udgifter, herunder til kørsel, overnatning og diæter. Advokaten kærede byrettens afgørelse. Landsretten afviste kære af byrettens afgørelse for så vidt angik den del, der vedrørte salær, da kære krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389, stk. 3. Landsretten henviste i den forbindelse til, at det efter ordlyden af § 389, stk. 3, måtte lægges til grund, at det alene er fastsættelse af salær, der er omfattet af bestemmelsen og ikke tillige fastsættelse af godtgørelse. Højesterets stadfæstede landsrettens afgørelse.

²⁷ Jf. Højesterets kendelse af 6. august 2015 (sag 139/2015). I sagen havde byretten fastsat salær til en beskikket advokat på 20.000 kr. med tillæg af moms, i alt 25.000 kr. Landsretten afviste kære af byrettens afgørelse med henvisning til, at kære krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse i medfør af retsplejelovens § 389, stk. 3, da selve salæret var fastsat til 20.000 kr. Højesteret fastslog derimod, at appelgrænsen i § 389, stk. 3, skal forstås som salær inklusive moms, og at byrettens afgørelse om fastsættelse af salæret derfor kan kæres til landsretten efter § 389, stk. 1, uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

²⁸ Se herom nærmere artiklen om retsplejelovens § 389 a af Hanne Kjærulff og Kristian Seierø offentliggjort på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Se desuden bl.a. Højesterets kendelser af 23. april i sag 262/2014 (kære af afslag på opsættende virkning af søgsmål krævede tilladelse fra Procesbevillingsnævnet) og sag

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Der er efter bestemmelsen tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke hjemmel til at meddele kæretiladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 2 uger.

Bestemmelsen i § 389 a omfatter ikke såkaldte delafgørelser, der er omfattet af § 253, og tilladelse til kære af sådanne afgørelser skal således meddeles af Procesbevillingsnævnet efter reglerne i § 253, stk. 4. Se herom nærmere nedenfor i afsnit 2.3.1.

Efter retsplejelovens § 395, stk. 1, 1. pkt., har kære ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder efter bestemmelsens 2. pkt. ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

2.2.3 Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger efter retsplejelovens § 392 a, stk. 2 og 3

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten, til landsretten, jf. retsplejelovens § 392 a, stk. 2.

Kriteriet for at meddele kæretiladelse er, at kendelsen eller beslutningen vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler kæretiladelse, skal kære ske til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Bestemmelsen i § 392 a, stk. 2, omfatter ikke såkaldte delafgørelser, der er omfattet af § 253, og tilladelse til kære af sådanne afgørelser skal således meddeles af Procesbevillingsnævnet efter reglerne i § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4. Se herom nærmere nedenfor i afsnit 2.3.2.2.

2.2.4 Kære af byrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, jf. kap. 37

Efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, skal kære af byrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af adoption uden samtykke ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37 om kære.

Henvisningen til kapitel 37 indebærer, at bestemmelserne om kære af sagsomkostninger og salær i § 389, stk. 2-4, og § 391, stk. 1 og 2, finder anvendelse, se herom afsnit 2.2.1. ligeledes finder bestemmelsen om kære af retsplejemæssige spørgsmål i § 389 a anvendelse, se herom nærmere afsnit 2.2.2.

257/2014 (kære af byrettens afvisning af at genoptage en udeblivelsesdom krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse) og Højesterets kendelse af 23. juli 2015 i sag 114/2015 (kære af byrettens beslutninger under en isoleret bevisoptagelse kræver ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse).

2.2.5 Kære af afgørelser om udlæg efter retsplejelovens § 584, stk. 2 og 3

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære fogedrettens afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2 og 3.

§ 584, stk. 2, omfatter efter ordlyden kun afgørelser om udlæg og ikke fogedrettens afgørelser om andre former for fogedforretninger.

Inden for bestemmelsens anvendelsesområde og 20.000 kr. grænsen hører også fogedretsafgørelser, der alene tager stilling til, om en udlægsforretning skal fremmes, og hvor der dermed ikke foretages udlæg. § 584, stk. 2, finder også anvendelse i de tilfælde, hvor fogedretten f.eks. afviser at foretage udlæg under henvisning til reglen om transgbeneficiet i retsplejelovens § 509.²⁹

Omfattet af § 584, stk. 2, er også fogedrettens afgørelser truffet i tilslutning til udlægsforretningen, hvis det ikke findes at have en sådan i forhold til udlægget selvstændig karakter.³⁰

Udtrykket "udlæg" i § 584, stk. 2, omfatter også fogedrettens afgørelser om indsigelser mod lønindeholdelse og modregning efter inddrivelseslovens § 18, stk. 4.³¹

Uden for bestemmelsens anvendelsesområde hører eksempelvis afgørelser om arrest og forbud, som udgangspunkt afgørelser om de i retsplejelovens kapitel 48 omtalte forretninger om fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav, afgørelser om umiddelbare fogedforretninger efter retsplejelovens kapitel 55, afgørelser i auktionssager³², afgørelser om politifremstilling efter retsplejelovens § 494, stk. 2, og afgørelser om hensættelse i forvaring efter § 497, stk. 2. Fogedrettens afgørelser i alle de nævnte tilfælde kan således kæres frit uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

§ 584, stk. 2, omfatter desuden ikke 3. mands kære, når 3. mand ikke er indtrådt som part.³³

Det er værdien af påstanden for landsretten, der er afgørende for, om kære kan ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 584, stk. 2.³⁴

I relation til fastlæggelse af beløbets størrelse for landsretten er det afgørende, om størrelsen af det i fogedretten opgjorte beløb inklusive renter og tillagte omkostninger på tidspunktet for indbringelse af tvisten for landsretten overstiger 20.000 kr.

²⁹ Se U 1997.1572 Ø.

³⁰ Se eksempelvis U 2004.286/1 Ø om kære vedrørende begæring om tilførsel til fogedbogen, at skyldner erkendte at skyldte beløbet. Afgørelser f.eks. om fastsættelse af en afdragsordning efter retsplejelovens § 525 må også antages at kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse.

³¹ Se U 2014.387 H, der angik den dagældende 10.000 kr. grænse og vedrørte en pålagt parkeringsafgift på 510 kr. pålagt af en kommune, der foretog inddrivelse ved modregning. Bilisten gjorde indsigelse herimod, og sagen blev indbragt for fogedretten i medfør af § 18 i gældsinddrivelsesloven. Kære af fogedrettens kendelse om, at parkeringsafgiften var lovligt pålagt, blev afvist, og både landsretten og Højesteret udtalte, at fogedrettens afgørelse i medfør af gældsinddrivelseslovens § 18 om lønindeholdelse og modregning for kontrolafgifter måtte sidestilles med afgørelser om udlæg i henseende til adgangen til prøvelse i to instanser, jf. retsplejelovens § 584, stk. 2, hvorfor kære kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

³² Se eksempelvis U 1997.520 Ø.

³³ Se U 1992.160 V.

³⁴ Se Højesterets kendelse af 28. august 1997 i sag 320/1997. Se også U 2012.3297 Ø.

I tilfælde, hvor en udlægsbegæring af udlægsrekvirenten er begrænset til højst 20.000 kr., selvom fordringen mod skyldner overstiger 20.000 kr., er kæreadgangen omfattet af appelbegrænsningsreglen i § 584, stk. 2.³⁵

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at særlige grunde taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter, at afgørelsen er truffet.

2.2.6 Kære af fogedrettens afgørelser om sagsomkostninger og salær efter retsplejelovens § 584 a

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære fogedrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584 a, stk. 2. jf. stk. 1, 1. pkt.³⁶

Bestemmelsen i § 584 a om fogedrettens omkostningsafgørelser finder anvendelse på alle former for fogedforretninger.³⁷

Det er efter ordlyden af bestemmelsen fogedrettens fastsættelse af omkostningsbeløbet, der er afgørende for kæreadgangen, og ikke påstanden for landsretten.

Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes for landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. § 584 a, stk. 1, 2. pkt. Det er påstanden (vedrørende sagsomkostninger) fra den, som ønsker fogedrettens afgørelse om at ophæve sagsomkostningerne indbragt for landsretten, som er afgørende for, om der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Beslutning efter retsplejelovens § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kræver ligeledes Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 584 a, stk. 3.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse vedrørende både sagsomkostninger og salær er, at særlige grunde taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

³⁵ Se eksempelvis U 1997.1572 Ø og U 2004.1730 1/Ø, der begge angik den dagældende 10.000 kr. grænse og omhandlede tilfælde, hvor udlægsrekvirenten i fogedretten havde begrænset sin udlægsbegæring til et beløb under appelgrænsen, selvom selve fordringen oversteg appelgrænsen på dengang 10.000 kr., og hvor kæren blev afvist, da Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 584, stk. 2, ikke forelå.

³⁶ Se U 2014.1535 H H om den situation, hvor fogedrettens afgørelse i sin helhed bliver prøvet under et kæremål fra modpartens side.

³⁷ Herunder også eksempelvis fogedrettens omkostningsafgørelse i auktionssager, jf. U 1997.520 Ø forudsætningsvis, og fogedrettens omkostningsafgørelse i en samværsfogsags, jf. TfA 2003.310 V.

2.2.7 Kære af skifterettens afgørelser i dødsboskiftesager efter dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. reglerne i retsplejeloven om kære.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære skifterettens kendelser og beslutninger efter dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. reglerne i retsplejeloven om kære.

Henvisningen til retsplejelovens regler om kære indebærer, at bestemmelserne om kære af sagsomkostninger og salærer i § 389, stk. 2-4, og § 391, stk. 1 og 2, finder anvendelse, se herom afsnit 2.2.1.

2.2.8 Kære af skifterettens afgørelser om sagsomkostninger i konkursretlige sager efter konkurslovens § 248, stk. 2, 2. pkt., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære skifterettens kendelser og beslutninger i konkursretlige sager om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., jf. konkurslovens § 248, stk. 2, 2. pkt., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2.

Det er efter ordlyden af bestemmelsen skifterettens fastsættelse af omkostningsbeløbet, der er afgørende for kæreadgangen, og ikke påstanden for landsretten.

Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes for landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 2. pkt. Det er påstanden (vedrørende sagsomkostninger) fra den, som ønsker skifterettens afgørelse om at ophæve sagsomkostningerne indbragt for landsretten, som er afgørende for, om der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at særlige grunde taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

2.3 Delafgørelser

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at appellere såkaldte delafgørelser omfattet af reglerne i retsplejelovens § 253, hvis afgørelsen ikke kan fuldbyrdes.

Delafgørelser er afgørelser om spørgsmål, der er afgørende for hele sagens behandling som f.eks. lovvalg, rettens kompetence og søgsmålsfrister og søgsmålskompetence.

Afgørelser om formalitetsspørgsmål vedrørende sagens gang, som f.eks. afgørelser om bevisførelse, syn og skøn mv., vil ligesom hidtil ikke være delafgørelser efter § 253. Det samme gælder afgørelser om henvisning til landsretten efter retsplejelovens § 226.

2.3.1 Anke

2.3.1.1 *Anke af byrettens deldom efter retsplejelovens § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3*

Anke af byrettens deldomme, der ikke kan fuldbyrdes, kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Der er efter bestemmelsen tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke hjemmel til at meddele kæretilladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 4 uger.

2.3.2 Kære

2.3.2.1 *Kære af byrettens delafgørelse efter retsplejelovens § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3*

Kære af byrettens delafgørelse, der ikke kan fuldbyrdes, kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. § 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Der er efter bestemmelsen tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke hjemmel til at meddele kæretilladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 2 uger.

For så vidt angår de af byrettens afgørelser om formalitetsspørgsmål, som ikke er delafgørelser omfattet af § 253, vil disse således være omfattet af reglerne i § 389 a om kære af kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse. Se herom nærmere afsnit 2.2.2.

2.3.2.2 *Kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelse efter retsplejelovens § 392 a, stk. 1 og 3, jf. § 253, stk. 4*

Kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelse, der ikke kan fuldbyrdes, kan kun ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392 a, stk. 1 og 3, jf. § 253, stk. 4.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Der er efter bestemmelsen tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke hjemmel til at meddele kæretilladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 2 uger.

Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler kæretiladelse, skal kære ske til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

For så vidt angår de af Sø- og Handelsrettens afgørelser om formalitetsspørgsmål, som ikke er delafgørelser omfattet af § 253, vil disse således være omfattet af reglerne i § 392 a, stk. 2, om kære af kendelser og andre beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten. Se herom nærmere afsnit 2.2.3.

3 3. instansbevillinger til appel til Højesteret i civile sager

Dette afsnit angår appeltilladelse til Højesteret i alle typer civile sager og omfatter både egentlige 3. instansbevillinger vedrørende afgørelser afsagt af landsretten som 2. instans og appeltilladelse vedrørende afgørelser afsagt af landsretten som 1. instans enten i ankesager eller i sager, der bliver behandlet af landsretten som 1. instans.

Afsnit 3.1. angår anke, afsnit 3.2. kære, afsnit 3.3. begrænset bevilling og afsnit 3.4. delafgørelser.

3.1 Anke

3.1.1 Anke af domme efter retsplejelovens § 371

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme, der er afsagt af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 371.

Bestemmelsen om anke i § 371 omfatter alle typer civile sager, hvor landsretten har afsagt dom som 2. instans.

Dog er der i retsplejeloven og enkelte særlove særskilte hjemler for anke vedrørende enkelte sagstyper. Se herom nedenfor afsnit 3.1.2-3.1.6 og afsnit 3.5.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

3.1.2 Særskilt anke af afgørelser om sagsomkostninger efter retsplejelovens § 368, stk. 8, jf. § 371

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse til særskilt at anke bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8, jf. retsplejelovens § 371.

Retsplejelovens § 368, stk. 8, gælder både, når landsretten træffer afgørelse som 1. og som 2. instans.³⁸

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at afgørelsen om sagsomkostninger er af principiel karakter.³⁹

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tilladelse til særskilt anke af bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder bestemmelserne i § 368, stk. 4-6 om fremgangsmåden for anke af Sø- og Handelsrettens domme til Højesteret anvendelse, jf. § 368, stk. 9.

3.1.3 Anke af domme om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 2

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme, der er afsagt af landsretten som 2. instans i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, jf. retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

3.1.4 Anke af domme om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 2

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme, der er afsagt af landsrettens som 2. instans i sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

³⁸Se U 2011.2058/2 H, hvor appellanten hævdede en anke for Højesteret, og hvor Højesteret udtalte, at indstævnte, der havde påstået stadfæstelse, ikke kunne påstå yderligere sagsomkostninger for landsretten, da indstævnte ikke rettidigt og med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet efter dagældende § 368, stk. 5, og § 315 modsætningsvis, havde indbragt landsrettens omkostningsafgørelse for Højesteret. Se i øvrigt U 2008.2763 H hvor anke af afgørelse om at tillægge biintervenient sagsomkostninger skulle iværksættes særskilt, men krævede ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse, da hovedsagen var anket. Om den situation, hvor modparten har anket hele dommen.

³⁹ Se Mads Østergaard og Jørgen Nørsgaard i U 2002B.side 491 ff. med omtale af praksis efter den dagældende § 368, stk. 5.

3.1.5 Anke af domme i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 371

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme, der er afsagt af landsretten som 2. instans i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. § 371.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

3.1.6 Anke af domme i konkursretlige sager efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke domme, der er afsagt af landsretten som 2. instans i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371.

Kriteriet for at meddele anketilladelse er, at sagen er af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

3.2 Kære

3.2.1 Kære af landsrettens afvisning af en anke som for sent indgivet efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afvisning af en anke som for sent indgivet, jf. retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.2 Kære af landsrettens domme som ankeinstans om afvisning af en sag, fordi den ikke er indbragt for rette domstol mv., efter retsplejelovens § 391, stk. 3, 2.-5. pkt.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens domme som ankeinstans om afvisning af en sag, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, jf. retsplejelovens § 391, stk. 3, 2.-5. pkt.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.3 Kære af landsrettens domme om at afvise at behandle en sag efter retsplejelovens § 391, stk. 4

Landsretten kan i medfør af retsplejelovens § 368 a afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter, eller andre grunde i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet i medfør af retsplejelovens § 368, stk. 2, jf. stk. 1. pkt.

Efter retsplejelovens § 391, stk. 4, kan kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 368 a ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at særlige grunde taler derfor. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.4 Kære af landsrettens kendelser og beslutninger, der er truffet af en landsret som 1. og 2. instans efter retsplejelovens § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt. og stk. 4

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens kendelser og beslutninger, der er truffet af landsretten som 1. og 2. instans, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3 og 4.

Kære af landsrettens kendelse om afvisning efter retsplejelovens § 226, stk. 5, kræver dog ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 392, stk. 2.

Bestemmelsen i § 392, stk. 3, omfatter i øvrigt landsrettens kendelser og beslutning truffet både som 1. og 2. instans. Også afgørelser om dommers inhabilitet er omfattet af kærebegrænsningsreglen.⁴⁰

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

⁴⁰ Se U.1999.277 H, der angik den dagældende § 392, stk. 2.

Bestemmelsen i § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., omfatter ikke såkaldte delafgørelser, der er omfattet af § 253, og tilladelse til kære af sådanne afgørelser skal således meddeles af Procesbevillingsnævnet efter reglerne i § 253, stk. 4. Se herom nærmere nedenfor i afsnit 3.4.2. Hvis der er tale om en delafgørelse afsagt af landsretten i en sag, der behandles af landsretten som 1. instans, skal kæretilladelse alene meddeles efter bestemmelsen om delafgørelser i § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4. Se nærmere herom afsnit 3.4.2.1. Hvis der derimod er tale om en delafgørelse, der er afsagt af landsretten i ankesager, er kæretilladelse betinget af, at både betingelserne i § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., og tillige betingelserne i bestemmelsen om delafgørelser i stk. 3. 3. pkt., jf. § 253, stk. 4, er opfyldt. Se nærmere herom afsnit 3.4.2.2.

3.2.5 Kære af landsrettens afvisning af anke som for sent indgivet i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 1, 3. pkt., jf. § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afvisning af anke som for sent indgivet i sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 1, 3. pkt., jf. § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.⁴¹

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.6 Kære af landsrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, jf. kapitel 37

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens kendelser og beslutninger i sager om prøvelse af adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 4, jf. reglerne i kapitel 37.

Henvisningen til kapitel 37 indebærer, at kære af landsrettens afgørelser skal ske efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kriteriet for at meddele kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

⁴¹ Se endvidere U 1998.73 H, der angik overskridelse af fristen for indbringelse for retten efter retsplejelovens § 469, stk. 4, hvor landsretten havde afvist sagen, og hvor Højesteret – uanset bestemmelserne i retsplejelovens § 369, stk. 3, og § 391, stk. 3, fastslog, at landsrettens dom ikke kunne indbringes for Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. princippet i § 475, stk. 3, jf. § 371, stk. 1.

3.2.7 Kære af landsrettens afgørelser i fogsager efter retsplejelovens § 585

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afgørelser i en kæresag i fogedretlige sager, jf. retsplejelovens § 585.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter, at afgørelsen er truffet. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

3.2.8 Kære af landsrettens afvisning af en kære som for sent indgivet efter retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afvisning af en kære som for sent indgivet i fogedretlige sager, jf. retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5.

Kriteriet for at meddele kæretiladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.9 Kære af landsrettens kendelser og beslutninger i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. § 392, stk. 3-5

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens kendelser og beslutninger i dødsboskiftesager, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens regler om kære.

Henvisningen til retsplejelovens regler om kære indebærer, at kære af landsrettens afgørelser skal ske efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kriteriet for at meddele kæretiladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.2.10 Kære af landsrettens afgørelser i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3-5

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens afgørelser i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3-5.

Kriteriet for at meddele kæretiladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere afsnit 1.1.1.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

3.3 Begrænset bevilling

Med virkning fra 1. juli 2010 har Procesbevillingsnævnet fået kompetence til at begrænse en tilladelse til anke eller kære til Højesteret som 3. instans, hvis særlige grunde taler for det.⁴²

For civile sagers vedkommende findes hjemlerne herfor i § 253, stk. 4, 4. pkt. (delafgørelser), § 371, stk. 1, 3. pkt. (anke), § 392, stk. 5 (kære) og § 585 (kære i fogedsager).

Procesbevillingsnævnet har således fået mulighed for at begrænse en 3. instansbevilling til den eller de dele af en sag, som rejser principielle spørgsmål i civile sager.

Hvis Procesbevillingsnævnet begrænser en 3. instansbevilling til en del af sagen, kan parterne – både ansøgeren og modparten – kun fremsætte påstande og anbringender, som angår den del af sagen, der er omfattet af tilladelsen.

Selvom Procesbevillingsnævnet har begrænset en tilladelse til en del af sagen, kan sagsomkostningsspørgsmål dog altid prøves af Højesteret uden begrænsning, og det gælder også med hensyn til den del af sagen, som ikke er omfattet af tilladelsen.

En begrænsning af en 3. instansbevilling kan ske både efter ansøgning og af egen drift. Procesbevillingsnævnet kan inddrage parternes synspunkter ved afgørelse af, om en tilladelse skal begrænses til en del af sagen, og af, hvordan begrænsningen i givet fald skal ske.

Som også forudsat bliver adgangen til at meddele begrænset bevilling til Højesteret som 3. instans kun udnyttet i ganske få tilfælde.

3.4 Delafgørelser

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at appellere såkaldte delafgørelser omfattet af reglerne i retsplejelovens § 253, hvis afgørelsen ikke kan fuldbyrdes.

Delafgørelser er afgørelser om spørgsmål, der er afgørende for hele sagens behandling, som f.eks. lovvalg, søgsmålsfrister, søgsmålskompetence og forældelse.

Afgørelser om formalitetsspørgsmål vedrørende sagens gang, som f.eks. afgørelser om bevisførelse, syn og skøn mv. vil ligesom hidtil ikke være delafgørelser efter § 253.

⁴² Jf. lov nr. 536 af 26. maj 2010. Reglerne om begrænset bevilling finder anvendelse i både civile sager og straffesager ved appel til Højesteret som 3. instans. Hvis landsretten således har truffet afgørelse som 1. instans, er der ikke hjemmel til at meddele begrænset bevilling. Baggrunden for lovændringen er, at Procesbevillingsnævnet over for Justitsministeriet har anbefalet, at der bliver indført en sådan mulighed for at begrænse en tilladelse til appel til alene at angå en del af en sag, således at nævnet i sager, hvor der i ansøgningen om appeltilladelse er rejst flere spørgsmål, og hvor kun et af spørgsmålene kan begrunde, at der meddeles tilladelse til appel, kan begrænse bevillingen til alene at omfatte dette spørgsmål.

Det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære landsrettens delafgørelser efter retsplejelovens § 253 til Højesteret i alle tilfælde. Vedrørende de nærmere regler herom skal der sondres mellem, om landsrettens delafgørelse er afsagt i en sag, der er behandlet af landsretten som 1. instans eller som 2. instans.

3.4.1 Anke

3.4.1.1 Anke af landsrettens deldomme efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. stk. 3

Anke af deldomme, som ikke kan fuldbyrdes, kan kun ankes til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 253, stk. 4, jf. stk. 3.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Hvis dommen er afsagt af en landsret som 2. instans, kræver appeltilladelse tillige, at Procesbevillingsnævnet også finder betingelserne for at meddele anketilladelse efter retsplejelovens § 371 opfyldt. Se herom nærmere afsnit 3.1.1. Der er således tale om, at Procesbevillingsnævnet har en dobbeltkompetence i denne situation.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til anke, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

3.4.2 Kære

3.4.2.1 Kære af landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af retten som 1. instans, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1 og 4, jf. stk. § 253, stk. 4

Kendelser og beslutninger om delafgørelser, der afsiges af en landsret som 1. instans efter reglerne i retsplejelovens § 253, og som ikke kan fuldbyrdes, kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Der er efter bestemmelsen tale om en absolut frist, og nævnet har derfor ikke hjemmel til at meddele kæretiladelse, hvis ansøgningen indgives efter fristen på 2 uger.

3.4.2.2 Kære af landsrettens delafgørelse i en sag, der behandles af retten som 2. instans, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt. og stk. 4, jf. § 253, stk. 4

Kendelser og beslutninger om delafgørelser, der er afsagt af en landsret som 2. instans efter reglerne i retsplejelovens § 253, og som ikke kan fuldbyrdes, kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. § 253, stk. 4.

Kriteriet for at meddele tilladelse er, at der foreligger særlige grunde. Se herom nærmere afsnit 1.1.2.

I disse tilfælde vil kæretilladelse dog tillige kræve, at Procesbevillingsnævnet finder betingelserne for at meddele kæretilladelse efter retsplejelovens § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., opfyldt. Kriteriet for at meddele kæretilladelse efter denne bestemmelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Se herom nærmere ovenfor i afsnit 3.2.1. Der er således tale om, at Procesbevillingsnævnet har en dobbeltkompetence i denne situation.

Fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet er inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse til kære, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

4 Skematisk oversigt over hjemler for appeltilladelser

Her er en skematisk oversigt over bestemmelser i **retsplejeloven** om appeltilladelser i civile sager:

Civile sager	Hjemmel	Sagstype	Kriterier	Ansøgning frist
Appel til landsret				
Anke Kap. 37	§ 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt.	Alle	1. Princiel 2. Særlige grunde	4 uger
Kap. 23	§ 253, stk. 4 og 5, jf. stk. 3	Delafgørelser	Særlige grunde	4 uger
Kære Kap.37 Kap. 53	§ 389, stk. 2 og 4/ § 391, stk. 1, 2 og 4/ § 584 a, stk. 1, 2 og 4	Sagsomkostninger	Særlige grunde	2 uger
Kap. 37 Kap. 53	§ 389, stk. 3 og 4, jf. § 334, stk. 4/ § 584 a, stk. 3 og 4, jf. § 334, stk. 4	Salærer	Særlige grunde	2 uger
Kap. 37	§ 389 a	Retsplejemæssige spørgsmål	Spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans	2 uger
Kap. 37	§ 392 a, stk. 2 og 3	Sø- og Handelsrettens afgørelser	Principiel	2 uger
Kap. 43 b	§ 475 i, stk. 4, jf. kap. 37	Adoptionssager	Se kap. 37 kæremål ovenfor	2 uger
Kap. 23 Kap. 37	§ 253, stk. 4, jf. stk. 3/ § 392 a, stk. 1 og 3, jf. § 253, stk. 4	Delafgørelser	Særlige grunde	2 uger
Kap. 53	§ 584, stk. 2 og 4	Udlæg	Særlige grunde	4 uger

Civile sager	Hjemmel	Sagstype	Kriterier	Ansøgning frist
Appel til Højesteret				
Anke Kap. 36	§ 371	Alle domme afsagt af landsret i ankesager	Principiel	4 uger
Kap. 36	§ 368, stk. 8, jf. § 371	Sagsomkostninger	Principiel	4 uger
Kap. 43 a	§ 475, stk. 3, jf. § 371	Sager om adm. bestemt frihedsberøvelse	Principiel	4 uger
Kap. 43 b	§ 475i, stk.3, jf. § 371	Adoptionssager	Principiel	4 uger
Kap. 23	§ 253, stk. 4, jf. stk. 3	Delafgørelser	Særlige grunde (tillige principiel, jf. § 371)	4 uger
Kære Kap. 37	§ 392, stk. 3-5	Landsrettens kendelser og beslutninger	Principiel	2 uger
Kap. 37 Kap. 23	§ 392, stk. 1 og 4, jf. § 253, stk. 4/ § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. § 253, stk. 4	Delafgørelser 1. instans/ 2. instans	Særlige grunde/ Særlige grunde (tillige principiel, jf. § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt.)	2 uger
Kap. 36	§ 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5	Afvisning af for sen indgivet anke	Principiel	2 uger
Kap. 36	§ 391, stk. 3, 2.-5. pkt.	Afvisning af forkert indgivet sag	Principiel	2 uger
Kap. 36	§ 391, stk. 4	Afvisning af ankesag efter § 368 a	Særlige grunde	2 uger
Kap. 43 a	§ 475, stk. 1, 3. pkt., jf. § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5	Afvisning af for sen indgivet anke i kap. 43 a-sager	Principiel	2 uger
Kap. 43 b	§ 475 i, stk. 4, jf. kap. 37	Kendelser og beslutninger i adoptionssager	Se kap. 37 kæremål ovenfor	2 uger
Kap. 53	§ 585	Afgørelser i fogedsager	Principiel	4 uger
Kap. 53	§ 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3-5	Afvisning af for sen indgivet kære	Principiel	2 uger

Udover reglerne i retsplejeloven om appeltilladelse er der følgende bestemmelser i andre love, der næsten alle henviser til retsplejelovens regler:

- Domskonventionslovens § 8, stk. 1, jf. retsplejelovens kapitel 37
- Dødsboskiftelovens § 105, stk. 1, jf. reglerne i retsplejeloven om anke og kære
- Flyregistreringslovens § 14, stk. 2, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (rettelig stk. 3-5)
- Konkurslovens § 248, stk. 2, 2. pkt., jf. retsplejelovens 389, stk. 2
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2, samt § 392, stk. 3-5.
- Lov om Bruxelles I-forordningen m.v. § 3, stk. 2, jf. retsplejelovens kapitel 37
- Lov om Bruxelles I-forordningen m.v. § 8 b, stk. 2, jf. retsplejelovens kapitel 37
- Retsafgiftslovens § 64, stk. 6, jf. den borgerlige retspleje
- Servicelovens § 171
- Straffuldbyrdslovens § 121, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 4 og 5
- Skatteinddrivelseslovens § 6, stk. 3, 6. pkt., jf. retsplejelovens kapitel 53
- Sølovens § 43, stk. 2, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (rettelig stk. 3-5)
- Udlændingelovens § 37, stk. 3, 1. pkt., jf. retsplejelovens kapitel 37
- Udlændingelovens § 40, stk. 4, 4. pkt., jf. retsplejelovens kapitel 37
- Udlændingelovens § 52, stk. 7, jf. retsplejelovens kapitel 37
- Undersøgelseskommissionslovens § 28, stk. 1, jf. reglerne om kæremål i borgerlige sager
- Værdipapirhandelslovens § 79, stk. 3, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (rettelig stk. 3-5)

5 Sagsbehandling

Dette afsnit angår Procesbevillingsnævnets sagsbehandling af ansøgninger om appeltilladelser. Afsnit 5.1. angår forberedelse af nævnsbehandlingen, afsnit 5.2. nævnsbehandling, afsnit 5.3. afgørelse, afsnit 5.4. aktindsigt og afsnit 5.5. lidt statistik.

5.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden. Alle sager bliver forberedt af nævnets sekretariat.

En ansøgning om appeltilladelse skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt evt. kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgningsfristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt.

En ansøgning om appeltilladelse kan sendes til Procesbevillingsnævnet med mail eller post.

Ansøgninger skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgningsfristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

I overensstemmelse med forretningsordenens § 4 anerkender sekretariatet modtagelse af ansøgningen, og modparten underrettes om ansøgningen, og sekretariatet kan anmode modparten om at fremkomme med eventuelle bemærkninger til ansøgningen.

Alle ansøgninger om appeltilladelse visiteres af sekretariatschefen så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget.

Sekretariatet tilstræber at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Efter forretningsordenens § 5 bliver det besluttet, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Procesbevillingsnævnet har ikke kompetence til at give en ansøgning om appeltilladelse opsættende virkning. Der findes bestemmelser i retsplejeloven om, at retten kan udsætte fuldbyrdelsen af en afgørelse.

Nævnsbehandlingen er gratis for ansøgeren, og hverken ansøgeren eller modparten i sagen kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

5.2 Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen.

Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 2.

I møderne deltager samtlige nævnsmedlemmer, det vil i nævnets afdeling for appeltilladelser sige 5 medlemmer, nemlig en højesteretsdommer, en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2. Formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. I praksis er det sekretariatet, der varetager denne opgave efter nærmere aftale med formanden.

Formanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden omfatter bl.a. genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

5.3 Afgørelse

Når nævnet har truffet afgørelse i sagen, meddeles afgørelsen ansøgeren. Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed bliver nævnets afgørelser

kun begrundet med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse.⁴³ En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17, stk. 1, ansøgeren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen.

Der bliver tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen.

Nævnet kan efter forretningsordenens § 15 på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger. Nævnet har desuden i enkelte tilfælde genoptaget en sag af egen drift.

5.4 Aktindsigt

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillemplinger. Begæring om indsichtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

Det er sekretariatet, der håndterer begæringer om aktindsigt.

5.5 Statistik

Procesbevillingsnævnet modtog i 2014 1.848 sager i nævnets afdeling for appeltilladelser, som behandler ansøgning om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager. Nævnet afsluttede i 2014 1.647 sager i samme afdeling. Ca. 2/3 af alle sager er civile sager. Ud af de nævnsbehandlede civile sager i 2014 blev der meddelt anketilladelse til landsretten i 35 sager, kæretiladelse til landsretten i 76 sager, anketilladelse til Højesteret i 34 sager og kæretiladelse til Højesteret i 48 sager.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i nævnets afdeling for appeltilladelser (både civile sager og straffesager) var i 2014 på 10,6 uger.

I medfør af retsplejelovens § 26, stk. 1, offentliggør Procesbevillingsnævnet hvert år en beretning om sin virksomhed. Årsberetningen omfatter en almindelig orientering om nævnets etablering, sammensætning og sekretariat. Der er desuden en statistisk del, der indeholder en lang række

⁴³ Se betænkning nr. 1260/1993 om et procesbevillingsnævn, side 30, og lovforslagets bemærkninger (L 217), afsnit 7, til lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven. I forarbejderne anføres det om nævnets behandling af ansøgninger om appeltilladelse, at nævnets afgørelser ikke skal fremstå som en afgørelse af selve sagen, og at en sådan uddybende begrundelse i øvrigt ville kunne give f.eks. en landsretsdom en særlig præjudikatsværdi i forhold til andre landsretsafgørelser, hvor nævnet ikke har behandlet en ansøgning om tilladelse til appel til Højesteret. Det anføres endvidere, at meddeles der tilladelse, vil en nærmere begrundelse herfor også på grund af nævnets sammensætning kunne give anledning til mere principielle betænkeligheder i forhold til den efterfølgende behandling af sagen i Højesteret.

Spørgsmålet om udformningen af Procesbevillingsnævnets begrundelse for et afslag er nærmere behandlet i bl.a. U 1997.1062 H. Der kan desuden henvises til bl.a. Justitsministeriets svar af 12. april 2010 på spørgsmål nr. 791 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg stillede justitsministeren den 15. marts 2010.

talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnet. Dette suppleres af en omtale af uddrag af konkrete sager, der har været behandlet i begge nævnets afdelinger.⁴⁴

En nærmere orientering om behandling af ansøgninger om appeltilladelse i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

På hjemmesiden er desuden en omtale af Procesbevillingsnævnets oprettelse, opgaver og organisation. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed.

⁴⁴ I Procesbevillingsnævnets årsberetning 2013 side 42 ff. er der en gennemgang af nævnets virksomhed i afdelingen for appeltilladelser. Nævnets årsberetninger er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.